

Monipaikkaisen digituen ristiriidat ja ekspansiivinen oppiminen yhteisöpajoissa

Virpi Lund ja Soile Juujärvi (Laurea AMK)

8.2.2024

[https://video.laurea.fi/media/Voimaprofi+-
+Community+Workshops/0_5zfcoort](https://video.laurea.fi/media/Voimaprofi+-+Community+Workshops/0_5zfcoort)

VoimaProfi

Empowering people towards
socially inclusive society

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Digituki yhteiskunnallisena interventiona

- Sähköisen asioinnin, palvelun käytön tai laitteen käytön tukea , jonka tarkoituksena on auttaa asiakasta itsenäiseen ja turvalliseen laitteen käyttöön ja sähköiseen asiointiin
- Tarjotaan asiakkaalle etätukena, lähitukena tai koulutuksena silloin, kun henkilö ei pysty tai osaa itse käyttää palvelua tai laitetta tai ei omista laitteita.
- Tukeen kuuluu myös sähköiseen palveluun ja asiointiin ohjaaminen
- Tarkoituksena on auttaa kansalaiset sähköisten palvelujen piiriin

Digituen toimintamalli

- Julkiset palvelut ja viranomaiset vastaavat lakisääteisesti omien sähköisten palvelujen neuvonnasta
 - Kansalaisneuvonta ja kuntien asiointipisteet
- Järjestöt, kansalaisopistot ja seurakunnat vastaavat digiosaamista kasvattavasta tuesta, ohjauksesta ja koulutuksesta
 - Laiteneuvonta
 - Palveluihin ohjaaminen
- Kirjastot neuvovat omissa palveluissaan
- Yritykset antavat maksullista laite- ja palveluneuvontaa
- Digi- ja väestötietovirasto (DVV) vastaa valtakunnallisesta digitukijoiden tuesta (materiaalit, verkostoituminen, koulutukset)

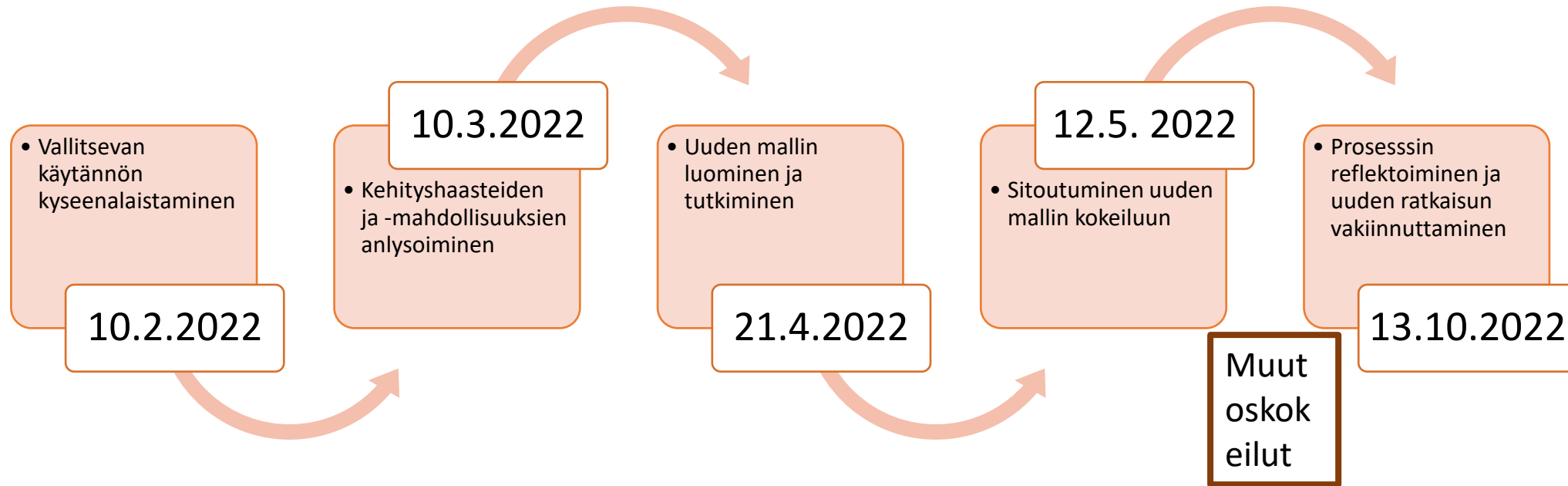
Yhteisöpajat 10.2.-13.10.2022

Haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien digitaalisen osallisuuden tukeminen

- Yhteisöpajat interventiona
- Osallistujina haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien digituen kehittämisestä kiinnostuneet toimijat Espoon alueella
 - Ruoka-apujärjestöt, maahanmuuttajajärjestöt, seurakunnat, työväenopisto, kirjastot, sosiaali- ja terveystalvelut (kaupunki), KELA, pankit, vertaistukijat, digitukihankkeet, IT-tuki, kokemusasiantuntijat, asiakkaat
- Tavoitteena monipaikkaisen digituen kehittäminen
- Taustalla kulttuurihistoriallinen toiminnan teoria
- Tutkimuksen kohteena toiminnan jännitteet (ristiriidat), ekspansiivinen oppiminen (oppimisteot), muutostoimijuus (muutosteot)

Yhteisöpajaprosessi ja tavoitteet

Viisi yhteisöpajaa (3h), muutuskokeilut 4. ja 5. yhteisöpajan välillä

41 osallistujaa, 17-21 osallistujaa/kerta, avoimia

Osallistujia kansalliselta, kunnalliselta, kolmannen sektorin ja ruohonjuuritasolta

Työskentely: 3-4 ryhmää, joissa 5-6 henkilöä

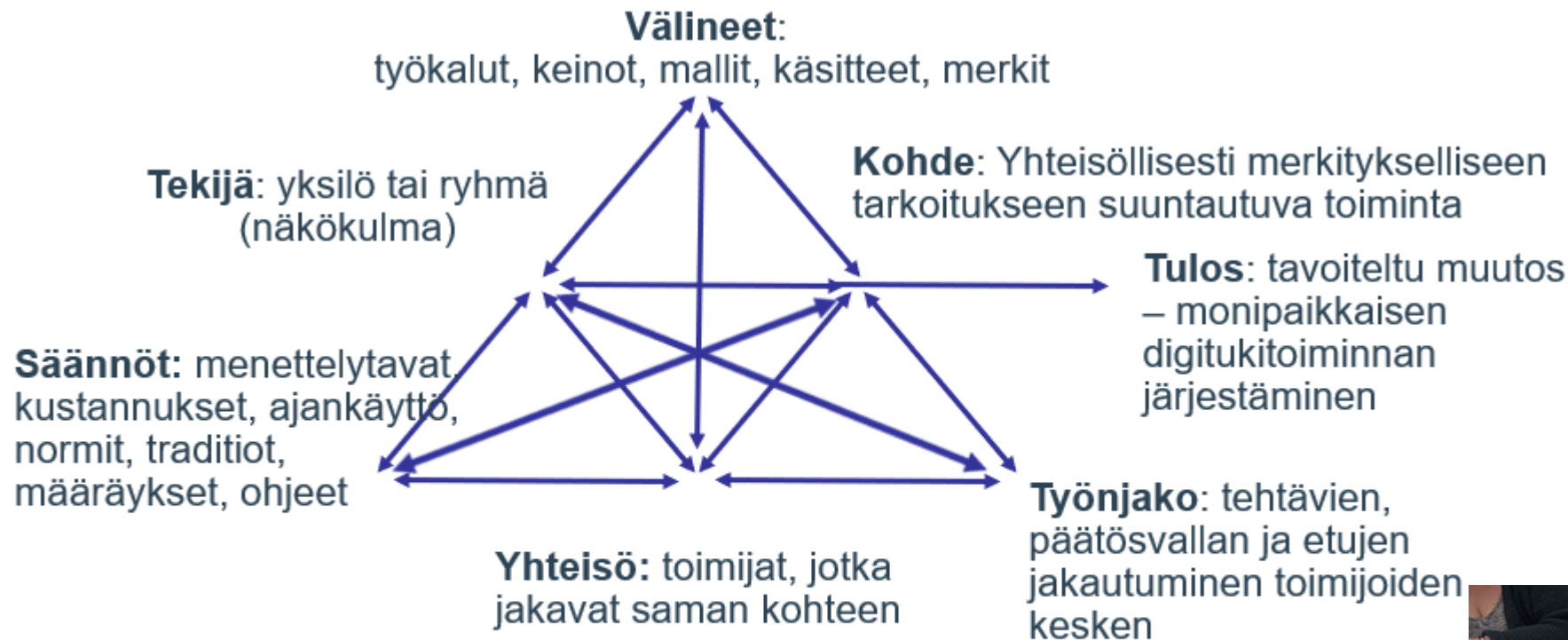
Tutkijat: vetävät toimintaa, tukevat ryhmiä kyselemällä, toistamalla, kannustamalla, vetämällä yhteen, ja keräävät tutkimusaineistoa

Yhteisöpajaprosessi jatkuu...

- Yhteisöpajat perustuvat ajatukseen, että muutos lähtee osallistujien aloitteista, joka tukee osallistujien omaa toimijuutta ja oppimista.
- Henkilökohtaiset kokemukset ovat tärkeitä ongelmallisten tilanteiden havaitsemisessa ja yhteisen toiminnan kohteen rakentamisessa.
- Kulttuurihistoriallinen toiminnan teoria tarjoaa yhteisöille välineitä, joiden avulla voidaan kollektiivisesti ratkaista yhteiskunnallisia rakenteellisia ongelmia mm. toimintajärjestelmä ja kaksoisärsytyksen prosessi (Freire 2014, Sannino 2015, Virkkunen & Newnham 2013).
- Oppimistilanteiden rakentaminen (peiliaineistot, stimuloivat tehtävät, välineet).
- Antaa kehitykselle horisontin - välimatka olemassa olevan kehitystason ja saavutettavissa olevan kehitystason välillä (välineet, tuki, sosiaalinen vuorovaikutus, kieli, lähikehityksen vyöhyke)

Toimintajärjestelmä

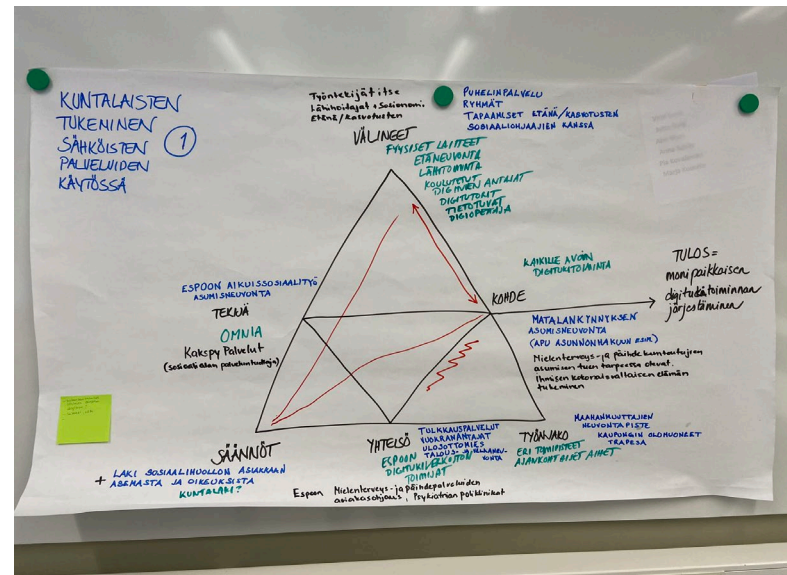
Source: Engeström, Y. (1987). Learning by expanding: An activity-theoretical approach to developmental research. Helsinki: Orienta-Konsultit.
(available online at: <http://lchc.ucsd.edu/MCA/Paper/Engestrom/expanding/toc.htm>)

Toiminnassa tekijöiden teoilla on aina tavoite, ja toiminta suuntautuu johonkin kohteeseen kulttuuristen välineiden avulla. Tärkeinä nähdään säännöt, yhteisö ja työnjako (Engeström 1987/2015, 2007).

Toimintajärjestelmä monipaikkaisen digitukitoiminnan järjestämisessä

- Moniäänisyyden tukeminen ja näkyväksi tekeminen
- Syventää ongelma-alueen tunnistamista ja edistää muutosta
- ”Miten voitaisiin järjestää fragmentoitunut digituki koko kaupungissa?” (osallistuja)
- ”Joo, sen huomaa, että monipaikkainen digituki tosiaan on monipaikkaista, koska ihmisten pitää mennä moneen paikkaan saadakseen oikeanlaista digitukea, jos ylipäättänsä sitä jostain saavat” (osallistuja)
- Edellyttää toimijoita eri tasoilta ja sektoreilta ”keitä täällä tarvitaan, että ongelma ratkeaa”
- Oppiminen tapahtuu vähitellen ristiriitoja ratkaisemalla oppimistekojen avulla

Toimintajärjestelmän osatekijöiden vahvuuksia ja jännitteitä digitukitoiminnassa

Tekijä:

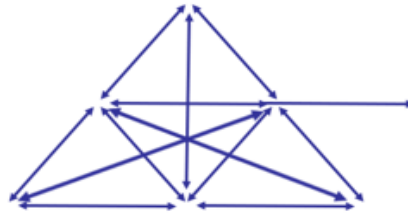
-välttämättömien peruspalveluiden käyttäjät, joilla ei ole digitaitoja, digilaitteita, käyttörahaa, kieli-, luku- tai kirjoitustaitoa

Säännöt:

-digituen eettiset ohjeet
-lait: hallintolaki, laki digitaalisista palveluista, ammattilait
-tietoturva
-asiakasmaksut
-etuuksien hakemisen ohjeet
-digituen rahoitus

Välineet:

-laitteet
-ohjeet
-digitaidot
-vahva tunnistautuminen

Yhteisö:

-läheiset ihmiset ja sosiaalinen verkosto
-asiointipisteet
-matalan kynnyksen paikat
-vapaaehtoiset, digikaverit
-viranomaiset
-palveluiden tarjoajat
-laitteiden myyjät
-kirjastot ja työväenopistot
-ruoka-apujärjestöt
-seurakunnat

Kohde:

-sähköisten palveluiden sujuva ja saavutettava käyttö
-digiosallisuuden lisääminen

Työnjako:

-digitukijoiden roolit
-vastuunjako viranomaispalveluiden ja kolmannen sektorin välillä
-pankkien digituki
-samaa digitukea tehdään useassa pisteessä
-digitukeen ohjaaminen ja jatko-ohjaaminen

Tulos:

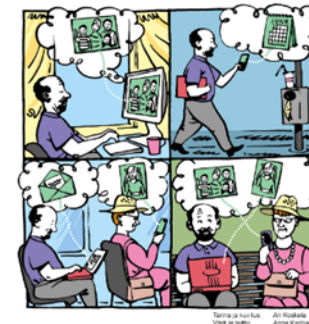
Monipaikkainen digituki

Mitä opittiin?

- Ristiriitojen ratkaisuun tarvitaan uusia tahoja.
- Prosessimaisessa työtavassa mahdollistui monen tason toimijoiden kohtaaminen hahmottumassa olevan ongelman äärelle.
- Ongelmien ratkaiseminen edellytti eri tasoilla toimivien tahojen kollektiivista toimijuutta ja oppimista.
- Hajallaan olevien ja heterogeenisten digitukitoimijoiden yhteen saattaminen ja paikalliset ratkaisut ovat tärkeitä.
- Yhteiskunnallisten rakenteellisten ongelmien ratkomisessa tarvitaan erityisesti ruohonjuuritason osallistujia, joilla on ensikäden tietoa ilmiön erityispiirteistä ja yhteydet sellaisiin tahoihin, joiden avulla ongelmat voidaan ratkaista.
- Osallistujien tulee jakaa saman toiminnan kohteen pitkäjänteinen kehittäminen.
- Näkökulmien moninaisuuden kohtaaminen on välttämätöntä digitukitoiminnan muutosprosessin aikaansaamisessa.
- Ristiriidat alkoivat kehittyä vähitellen, joka ilmentää sitä, että keskustelu digituen toimijoiden yhteistyöstä on vasta aluillaan.
- Toiminnan kehittämiseen tarvitaan teoreettisia välineitä ja ohjausta.
- Digitukitoiminnan työnjako ja paikallisten digitukiverkostojen kehittäminen ovat ensisijaisia.
- Edellyttää tehokkaita ja joustavia ratkaisuja (laitteiden tuki, digitaaitojen tuki, digitaalisten palveluiden käytön tuki)

Muutuskokeilujen tulokset

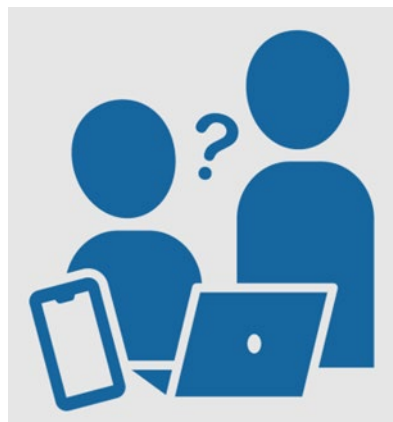
- Kaikille yhteinen digikieli – sarjakuvat digituen avuksi
<https://kokemustiedonkeskus.fi/videokirjasto/kuvat-ja-logot/>

Pilvipalvelu

— Lataa

- Digituen symboli

- Lausunto toimeentulotukilain uudistamiseen liittyvästä hallituksen esityksestä : DIGILAITE JA TIETOLIIKENNEYHTEYS HUOMIOITAVA TOIMEENTULOTUESSA MUUNA PERUSMENONA

Lähteet

- Valtionvarainministeriö. 2017. Digituen toimintamalliehdotus. Auta-hankkeen projektiryhmän loppuraportti. <https://vm.fi/auta-hanke>
- Engeström, Y. 1987/2015. Learning by expanding. An activity-theoretical approach to developmental research. Cambridge University Press.
- Engeström, Y. 2007. Putting activity theory to work: The Change Laboratory as an application of double stimulation. Teoksessa H. Daniels, M. Cole & J.V. Wertsch (toim.) The Cambridge company to Vygotsky (s. 363–382). Cambridge University Press.
- Freire, P. 2014. Pedagogy of oppressed. Bloomsbury Publishing.
- Lund, V., & Juujärvi, S. 2023. Monipaikkaisen digituen ristiriidat ja ekspansiivinen oppiminen yhteisöpajoissa. Kasvatus, 54(3), 221–236. <https://doi.org/10.33348/kvt.131354>
- Sannino, A. 2015. The principle of double stimulation: A path to volitional action. Learning, Culture and Social Interaction, 6, 1–15. <https://doi.org/10.1016/j.lcsi.2015.01.001>
- Virkkunen, J. & Newnham, D. 2013. The Change Laboratory. Sense Publishers.
- https://video.laurea.fi/media/Voimaprofi++Community+Workshops/0_5zfcoort

